

Szerkesztőség:

Arad, Asev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 960 Lej
Fél évre ... 480 Lej
Negyed évre ... 240 Lej
Havonta ... 80 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestben 50 banival 15 bb

Becsületrend

pici szalagjával tüntettek ki Franciaországban — mint az a francia közmunkaügyi miniszter jelentésében olvasható — egy világitótorony örét, de ugyanez a kitüntetés piroslik egy zsillpör, egy bányamunkás és két francia vasutas gomblyukában. A becsületrend legújabb lovagjai tehát egyszerű munkások, akik úgy lehet, egy egész életet szenteltek hivatásuknak s valóban becsülettel és férfiasan állották meg mindig a helyüket. Ez a kitüntetés — úgy érezzük — valahogy több a francia demokrácia egy szép gesztusánál. Jelenti a munka tisztelét, diadalát, becsületét.

Mert vannak az életnek polgári hősei, különösen itt nálunk, ahol még maga az élet is hősiesség. Mennyivel nagyobb heroizmus a robotos élet, a munka, súlyos viszonyaink közepette, amikor minden dolgozó ember a rendes napi energiáján kívül még egy hatalmas pluszt ad véréből, idegrendszeréből és egészségéből. Ugy mondják vége a háborúnak, elmúlt fejműk fölül a mindent meg emésztő, elpusztító vérözön, béke borult a világra. És ime mégis ádáz öldöklő harc dúl végig, szüntelenül. Külsőségeiben ugyan más a most folyó háború, nem felvirágozott a mundér, nincsenek élesre fenne a szuronyok, a borzalmas lövészárkok kegyetlen toroka sem ásit elénk és mégis még kegyetlenebb, fájóbb és vérengzőbb ez a mostani háború. A polgári élet szürke uniformisában emberek milliói vívják meg harcukat a robotos élettel, a mindennapi kenyérért.

És e nagy, a béke idején dúló harc közepette, valóban nálunk is meg kellene találni a munka érdemrendjét, ki kellene tüntetni a mindennapi kenyér és verejték és a kötelességtudás lovagjait. Mert nagy munkát végeznek, világokat rengető kemény csatákban acélozódnak meg a munka, a becsületes kötelességteljesítés, a harcos élet névtelen közkatonái. És ebben a robotos életküzdelemben a munkás-életnek is vannak világitó-tornyai, éberen virrasztó örökökkel, vannak férfiai, kemény gerincű harcos katonái, akik ott állnak a zsillpek és a gátak fölött, keményen, megingathatatlanul, becsületesen akarással, küzdeni-vágyással. Az Életért, a Kenyérért. Ezeket a robotos élethősöket, bennünket, mindannyiunkat méltán meg is illetne kitüntetés az élettel vívott nagy harcunkban. Kitüntetés! Ha nem is rendjellel, de jó szóval, megélethetőséggel, tisztelettel, megbecsüléssel, szabadsággal és emberi jogokkal.

Averescu tárgyalta Stresemannal.

A miniszterelnök genfi látogatása. — Averescu tábornok ma érkezik Rómába — Goga hazaérkezett. — A nemzeti és parasztpárti fuzió.

(Genf, szeptember 14.) Románia miniszterelnöke, Averescu tábornok külföldi utazása során Genfben meglátogatta a német birodalom külügyminiszterét, Stresemann-t. Hiába állítják, hogy ez a látogatás csak magánjellegű volt, a politikában semmi sem történik ok nélkül és ez a látogatás mégis amellettszól, hogy Románia politikai orientációja új utakat keres. A megindult francia-német kibékülés felette alkalmas arra, hogy Berlin és Bucurest között is barátságos viszony alakuljon ki. Averescu tábornok genfi látogatása Stresemannal úgy értelmezendő tehát, mint egy okos és idejében jött politikai tájékozódás kezdete.

Korai volna azonban még ennek a kölcsönös közeledésnek végső hatásait kutatni, de az egészen bizonyos, hogy a Németország és Románia között kialakuló viszony a kisebbségekre is ki fog hatni. Hogy ez a változás mikor fog bekövetkezni, nem tudjuk, de Averescu genfi látogatásában bizonyítékát látjuk annak, hogy Románia a kisebbségi kérdés szabadelvű szellemben való rendezésétől nem fog elzárkózni.

Averescu miniszterelnök külföldi utjáról, amely ennyire magán viseli a politikai jellegét, az alábbi tudósításban számolunk be:

(Genf, szeptember 14.) Tegnapelőtt Averescu miniszterelnök is, átutazóban, Genfbe érkezett. A miniszterelnök kihasználva ez alkalmat, tárgyalta Grandi olasz delegátussal és meglátogatta Stresemann német külügyminisztert. — A lapok genfi tudósítóit úgy informálták, hogy a Stresemannal tett látogatás magánjellegű és a miniszterelnök utját Rómába folytatja, ahol az olasz-román szerződést írja alá. A Rador genfi jelentése szerint Averescu tábornok tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Stresemann német külügyminiszterrel. Beavattottak szerint a háború alatt kibocsátott Generala bankjegyek ügyéről volt szó a két államférfi között.

Ugyancsak a Rador jelenti, hogy az Universul értesülése szerint Averescu tábornok ma érkezik Rómába. Ottléte alatt aláírásra kerül a román-olasz szerződés. A miniszterelnök tiszteletére Mussolini bankettet rendez, amelyen nagyfontosságú kijelentések foghatnak elhangzani.

A belpolitika hírei közül pedig megemlítendő, hogy Goga Octavian belügyminiszter ma hazaérkezett külföldi utjáról. A miniszter holnap Csucsára megy s au-

nan pedig néhány nap múlva a fővárosba utazik.

A parasztpárt vezetési ma megbeszélést tartottak. Többek között felszólaltak Lupu, Junian, Madgearu, Pan Halipa, Mirto és Michalache, aki ismertette a nemzeti párttal, illetve Maniuval kötött fuzió megállapodást, amelynek

alapját az ismeretes 10 pont képezte. Az egyesült pártok elnöke Maniu lesz, alelnöke pedig Michalache és Lupu.

Ferdinand király hazaérkezésével megszűnt a minisztertanácsra átruházott királyi előjog és az uralkodó újból átverte jogai gyakorlását.

Primo de Rivera győzött a spanyol népszavazáson

Halált kérnek a lázadó tüzérszettek fejére.

(Madrid, szeptember 14.) A diktatura mellett lefolyt szavazás ma fejeződött be és a Primo de Rivera nagyarányu győzelmével végződött. A diktátor szavazatainak számát hozzávetőlegesen hat millióra teszik. Segoviában ma kezdte meg a hadbírószág a tüzérezredek parancsnokainak és a katonai akadémia tanárainak zendülési bűnpéret tárgyalni. Az ügyész az ezredparancsnokok fejére halálbüntetést, a tanároknak pedig életfogytiglani fegyházat kér.

Szeptember 25-én nyílik meg az aradi színház. Marica grófnővel kezdődik az új, nagyszerűnek ígérkező színházi szezon.

(Saját tudósítónktól.) Hosszas megpróbáltatás és permanens zavarok után végre olyan szinigazgató került az aradi színház élére, aki minden bizalmat és támogatást megérdemel és aki rátermettségével, ismeretes képességeivel, biztosítani tudja az aradi magyar közönség kulturigényeinek kielégítését. Szendrey Mihály már kézhez kapta miniszteri koncesszióját, megkötötte bérleti szerződését a várossal, megszervezte társulatát és e hó utolsó hetében megnyílnak a színház kapui, hogy befogadják Szendrey Mihály régi publikumát, amely már várva várja ezt az évek óta óhajtott viszontlátást.

Azok a hallatlan terhek, amelyek most a szinigazgatókra nehezedenek, kockázatos és bizonytalan vállalkozással teszik a színházat. A magyar színházkultúra fentartása érdekében tehát ma még inkább, mint valaha szükség van arra, hogy a szinigazgató a bérlőközönségre támaszkodva, teremtsen biztos bázist a kulturvállalkozás alá és biztosítson egzisztenciát 70—80 művészcsalád részére. Az idej bérletkötéseknek olyannak kell lenniük, hogy jórészt mentesítsék az anyagi gondoktól a színház vezetőségét, amely az így megtakarított energiát a nivó emelésére és a kulturigények minél jobban való kiszolgálására fordíthatja. Amint értesülünk, a bérletjegyzés szépen halad előre, de nem hallgathatjuk el azt az elszomorító jelenséget, hogy a leg-

régibb bérlők között is akad olyan, aki arra hivatkozik, hogy azért nem bérelhet, mert az előző direktorok nagyon megkárosították. Azt hisszük, Szendrey Mihály multja, aradi szereplése elég ok arra, hogy a kedvéért disztignálni tudjanak azok a bérlők is, akiket más direktorok részalódás ért.

A társulat különben szeptember 25-én nyitja meg a szezon a „Marica grófnő” előadásával. A „Marica”-t kettős szereposztásban, egészen új, pazar színpaddal és pompás rendezésben hozza ki a direktció és nagyszerű alkalmat ad a társulat tagjainak a bemutatkozásra. Zöldhelyi Anna, Havassy Mimi, Kertész Manci, Szentgyörgyi Mária, Adorján Margit, Borovszky Oszkár, Kun Dezső, Győző Alfréd, ifj. Szendrey Misi, Mészáros Béla szerepelnek a „Marica” előadásain.

A prózai együttes 26-án, vasárnap este 6 órakor mutatkozik be Sardou „Boszorkány” című drámájában, majd szerdán Herczeg Ferenc „Bizánc”-ában. Az aradi közönség nagy várakozással néz az élvezetesnek ígérkező színházi szezon elé.

— Bernády Bucurestiben. Marosvásárhelyről jelentik: Dr. Bernády György polgármester Bucurestibe utazott. Beavattottak szerint utja a marosvásárhelyi polgári fiúiskola magyar tagozatának visszaállításával van összefüggésben.

Letört a hadigazdagok alkirálya,

A hírhedt Bronner bukása, akinek csak százmilliárd adóssága van, ellenben egy vasa sincs.

(Bécs, szept. 14.) A bécsi polgári törvényszék ma érdekes határozatot hozott: négy és félmilliárd megfizetésére kötelezte Bronner Henriket, az ismernevű és az inflációs közszel konjunktúra idején sokat emlegetett pénzembert és ennek az életnek az a különös érdekessége, hogy Bronner Henriknek, akinek ezt a nagy összeget meg kellene most fizetnie, nemcsak négy és félmilliárdja nincs, hanem sincsen semmije se.

Ez persze ma nem szokatlani dolog, sem Bécsben, sem Budapesten, — mind a két városban sok a szegény ember és sok az olyan szegény ember, aki még nem is valami régen igen gazdag volt, Bronner Henrik azonban ezeknél sokkal érdekesebb, sokkal nagyobb figyelemre méltó jelenség. Az inflációs gazdagoknak abban a hadseregében, amelynek Castiglioni Camillo volt a főparancsnoka és a fiatal Bosel a vezérkari főnöke, Bronner Henriket legalább is a vezérezredek rangjához illette meg. Mint amazok a Depositenbank, illetőleg az előkelő Unionbank többségének a birtokában az elnöki székében ültek, ő a bécsi Lombard- und Escomptebank vezetésében vett tevékeny részt, de abban a mámorban és a féktelen gazdagodás lázában, amely azokat a hónapokat jellemezte, nem kevesebbre vágyott, mint Ausztria egyik legelső pénzintézetének, a Creditanstaltnak a megszerzésére, amely tudvalevően a Rothschild-csoport tulajdona. Bronner összecsapott Rothschildokkal és — ahalmáradt: ideges órákat, talán napokat is szerzett nekik, — hiszen a Creditanstalt részvénye heteken át emelkedett, ezerral és tízezerrel ugrott, jóval felülmulta jövedelmezőségének, sőt igazi értékének reális határait is és senki sem tudta, hogy miért? Csak ez a kis, vékonyképzű, eleven tekintetű morva fiatalember ült a telefonja mellett és adta ki a rendeleteket bécsi ügynökeinek, berlini megbízottjainak: Venni! Venni! Mikor azután az összeomlás bekövetkezett, ott is szerzett valami nevezetességet: ő volt az első, aki tönkrement. A bankja összeomlott, a részvényei elértéktelenedtek, a vagyonát lefoglalták, sőt őt magát is letartóztatták, de minden vád híján hamar el is bocsátották.

Alig három éve még bankjai, vállalatjai voltak és felül akart kerelkedni Rothschildokon. A polgári törvényszék határozatával most már van vagy százmilliárd adóssága. Mikor legtöbb pénze volt, hiszen Bécsben legendákat beszéltek a gazdagságáról, egymilliárd angol fontja volt. Ez lehetett a maximum. Arra emlékszik, hogy egy rövid ideig volt a kasszájában egy félmilliárd angol font készpénz. — Mikor a Creditanstaltot meg akarta venni, 250 milliárdért átvett Cyprust Emiltől egy nagy részvénypakettet. És Rothschildok adták a részvényeket, adták és adták, mert tudták, hogy a majoritást nem lehet kivenni a kezükből. Ezen tönkre kellett menni.

Érdekesebb, hogy az adóhatóságok éppen most, ezekben

Leleplezték a képmutatók népszövetségét.

A Népszövetség regénye: a párisi könyvpiac nagy szenzációja. — Egy fiatal francia író farizeusok gyülekezetének mondja a népek tanácsát.

(Páris, szept. 14.) Az utóbbi időkben, amióta az európai diplomácia és politika egy elfogult recept szerint akarja gyógyítani a világ békéjét, sokat írnak erről a híres kreációról. A lapokban külön helyet tartanak fenn a Népszövetségnek és a világ minden lapja napról-napra eseményeket közöl a nagy alkímista műhelyről, a — Nemzetek Szövetségéről, mely a béke aranyát akarja megtalálni.

Nem véletlenül jelent meg éppen most a francia könyvpiacra egy könyv, amelynek címe: *La belle endormeuse*. Szerzője Jean de Granvillier. Hogyan fordítsuk magyarrá ezt a címet? Több értelme van. Lehet így: A szép alvó. De lehetne így is: A szép szédülő. A szép alvó története a következő:

A Léman-tó partján M. Merkel, a népszövetségi sajtó- és tájékoztató szolgálat főnöke, a regény főalakja, irodájában van és az új evangélium magját hinti el a világon, nagy zajjal. M. Merkel a népszövetségi evangélium, a modern béke evangéliumának apostola. Rendelkezik. Minden országot egy-egy kisasszony képviseli, aki a napi kommunikékat szerkeszti az illető ország szellemének megfelelően.

— Kisasszonyok, részben vannak a napi kommunikék? Nincs vesztetni való időnk, holnap már itt vannak a delegátusok. Azonnal minden országnak küldjük az utolsó információkat. — A legutóbb jött kisasszony megjegyzi, mert még a rendet nem nagyon tudja:

— Talán várjunk a párisi véleményekre, nem lehet tudni, hogy...

— Hagyjuk kisasszony, minden el van jól rendezve. Gyérünk... Belgium kisasszonya, lássuk a belga sajtónak szánt kommunikéit.

Belgium kisasszonya olvassa:

— Amint előre láttuk, a főkérdésekben a napirend körül erős vita fejlődött ki. Az angol és francia vitairat erős oppozícióra tált. Nem remélték, hogy meg egyezés jöjjön létre a szövetség két nagy pártja közt. Belgium megőrizte függetlenségét s amennyire a helyzet megengedte, hallatta szavát. Közbenjárása nagy befolyással van. Sikertől végül is Belgium intervenciójára a két vitairatot összeegyeztetni.

— A kisasszony bizonyára rosszul aludt az éjjel, jegyzi meg a sajtófőnök, mivel ez a kommuniké igen lagymatag. A belgák ezzel nem lesznek megelégedve. Ki kell javítani a fogalmazványt és úgy adja be hozzám.

Rózsaszínű angol leány olvassa az angol sajtó kommunikéjét:

— Nagy eredmény Nagybritannia számára Genfben. Az angol államférfiak megkezdtek az új kampányt. A franciák nem akartak engedni, külügyminiszterünk azonban Párison átutazva eredményes

az órákban léptek fel a követelésekkel.

Az elszegényedés percből vette adóalapul a gazdagodás maximumát. Kénytelen volt kényszer egyezséget kötni. Haidd lassák az adóhatóságok, hogy nincs pénze.

Mert nincs. Semmi sincs. Nem sincs, hanem: egyáltalában semmi sincs. (Ezt így mondta a kedves Bronner egy újságról: „Ich hab' nicht nur ka' Geld, — Ich hab' überhaupt gar ka' Geld“.)

tárgyalásokat folytatott a francia miniszterelnökkel. Genfben élénk lefolyású ülés után megegyezés jött létre. A francia csapatok ki fogják üríteni a Saar-vidéket és a font számára ragyogó perspektíva nyílik.

— Nem rossz, jegyzi meg a sajtófőnök, jó, hogy angol eredményekről beszél, de ne felejtse el, hogy az angol újságok kommentárjaikat Párisnak szánják. Hízlelni kell egy kicsit a francia sajtónak. Ezekkel a szavakkal egy mosolygó francia lány felé fordul, aki már is olvassa a franciáknak küldendő szöveget:

— Még egy francia győzelem: az új kormány által megkezdett politika már is sikereket hoz és minden párt kivétel nélkül elismeri Ferrand Benjamin államférfi sikerét, amelyet az imperialisztikus Angliával szemben elért. Nagy fontosságu az eredmény a francia frank helyzetére is, amelynek árfolyama túlságosan kedvezőtlen. Hála a megszálló csapatok elosztásának, a Saar vidéke felügyeletünk alatt marad. Kiürítjük azokat a helyeket, ahol nincs okunk félni, de talpon leszünk beavatkozásra adott esetben azonnal.

— Fűzze hozzá kisasszony, figyelmezteti a sajtófőnök, hogy ez a lépésünk a jobboldali német pártokat is kibékíti, amelyek így kénytelenek lesznek az ellenzékieskedést feladni a német kormány pacifizmusával szemben.

Azután Spanyolország jött, az is megkapja a maga eredményét, sőt a saar-vidéki katolikusokon keresztül a Vatikán is.

Röpirat-harc egy budapesti orvosianár ellen.

Kavarodás egy professzori kinevezés körül.

(Budapest, szeptember 14.) Nagy vihar születte lett az orvosi egyetemen Ádám Lajosnak az orvosi egyetem új sebészeti tanszékére való kinevezése. A kinevezést a kultuszminiszter fogantatította az egyetemi tanács és a tanári kar megkérdése nélkül, ami — a kar szerint — az egyetemi autonómia súlyos megsértését jelenti. A kinevezés ellen különben az egyetemi tanács felterjesztésben foglalt állást, amelyet a miniszter még nem intézkedett el arra való tekintettel, hogy nem tartozdik Budapesten. Azonban nemcsak az egyetemi tanács, hanem az egyetemi hallgatók is állást foglaltak az új orvosprofesszor ellen és minden áron meg akarják akadályozni, hogy tanszékét tényleg el is foglalhassa. Ma ez az ellenállás különös módon robbant ki: a központi egyetem és a klinikák falaira, az egyetemi épületek udvaraira, kertjeinek fáira és villanyoszlopaira a következő röpcédulát ragasztották ki: *Elbűvöltem a főúri sebé szétből a Szent István-kórház prostituált osztályán Klár Zoltán védelme és megfelelő rendőri asszisztencia mellett október*

— Na és Németország? Nem látom Németországot, — veti közbe Merkel sajtófőnök.

Németországgal a görög Dimitropoulo kisasszony foglalkozik és éneklő hangon olvassa:

— Az első lépés tegnap megtörtént a versaillesi béke reparálására. A Népszövetség megszűntette a Saar-vidék megszállását. Anglia képviselője a Wilhelmstrasseval folytatott többszörös tárgyalás után napirendre tűzette ezt a vitális kérdést. Heves vita fejlődött ki a tárgy körül a francia imperializmus és az angol mérséklet között.

— Dehogy, dehogy kisasszony! Sztenografálja kérem! Megállapítható, hogy a Népszövetség rájött a felsősziléziai tévedésre, amely ügyben hozott ítélet ellen a német vitairat erőteljes óvást emelt. Hála az óvásnak, saar-vidéki honfitársaink szabaddan lélegezhetnek. Nagy számunkra, ha nem fogjuk látni az elnyomók egyenruháit Saarbrücken uccáin és a Saar-vidék városai újra átítatódnak a német szellem mélységeivel... — A telefon csenget, Merkel sajtófőnököt hívják.

Néhány szemelvény a francia író regényéből. Vajjon Németország belépésével a Népszövetség munkája megváltozik-e, avagy Genf továbbra is a farizeusok trübjé lesz? — Erre ma még nem lehet válaszolni. Eddig azonban a Népszövetség tényleg olyan volt, ahogy Jean de Granvillier megírta.

1-én megkezdem. Ádám (azelőtt?) Lajos (azelőtt?) rendkívülien nyilvános.

A különös háborúval kapcsolatban dr. Imre József, az Országos Orvosszövetség elnöke is megszólal, aki szintén az egyetemi autonómiájának megsértését látja a kinevezésben és helyteleníti, hogy gróf Klebelsberg Kumó, aki nem szakember, az ő megkérdése nélkül nevezett ki egy új egyetemi tanárt, akinek a számára most kell ujonnan kreálni egy tanszéket. Örvendetesnek tartja új klinika felállítását, új tanszék létesítését az orvosképzés szempontjából, de helytelennek a miniszter eljárását. Az orvosszövetség azonban a legélesebben elítéli a hallgatóknak az ügybe való beavatkozását, akikre az ügy semmiképpen sem tartozik. A hallgatók azonban még bajtársi egyesületeik révén is meg akarják akadályozni Ádám professzor ténykedésének megkezdését. Illetékes helyen ezzel szemben úgy vannak informálva, hogy a miniszter állja a harcot, s a kinevezésért vállalja úgy politikailag, mint erkölcsileg az odiumot, s minden eszközzel letörni a furcsa diákmozgalmat.

Hordógyárat létesít az aradi Astra

A legújabb aradi gyár születése.

(Saját tudósítónktól.) A hatalmas hangárszerű csarnokban rövid percekig élénk mozgás, azután hirtelen csend lesz és a munkások úgy állnak a ragyogó, új gépek mellett, mint a tüzelési parancsot váró tüzérek. — Vigyázó László Astra-gyári igazgató a hivatalos személyek, meghívott vendégek, a gyár mérnökei és a CFR. mérnöki-kiküldötteknek félkaréja előtt üdvözlő *Trimbitioni* Traian iparfelügyelőt, aki válaszában köszönetet mond Vigyázó igazgatónak, amiért lehetővé tette, hogy a jelenleg leépítésben lévő és teljes egészében elszállításra váró Astra motor- és repülőgépgyár helyébe egy a legkötönyebb és legmodernebb típusú gépekkel felszerelt hordó-gyár létesüljön. Az iparfelügyelő szavai után ünnepélyes jelenet következik.

— Még egy pillanatig, uraim — mondja a fotografus, — majd kattog az exponáló instrumentum és utána már int is a gépek felé *Bedeus* Károly, Astra-gyári főmérnök, az új hordó-gyár vezetője, aki különben személyesen mutatta be az elmés szerkezetű gépek működését. Egy munkás megfogadja a kapcsoló-készülék fogantyúját. Monoton, mind erősödő zúgás és a szíjak sítva siklanak a lendülő kerekek peremén. Egy ideges, éles pukkanás. Az egyik lendülő kerék szíjába fűzött huzal megfeszül és a gép-pincér könyvedén kirántja a keresztelési pezsgősüveg dugóját.

Hogyan készül a hordó.

Hatalmas lemezvágó-gép. Mögötte csengve, zúgva hullanak le pillanatokként a ledarabolt lemezek, melyeket három karok szempillantás alatt a köralakra metsző géphez segítenek, hogy innen is az előbbi gyorsasággal a peremező szerkezethez érjen a köralakúra vágott lemez, amelyből a hordó fenekei lesznek. Ugyanezen idő alatt, ugyanígy gyorsasággal a lemezvágótól a dugócsavarzat-lyukasztó géphez kerülnek az ugynevezett hordóköpenyek, amelyeket aztán egy másik gép köralakúra hengerel. A feneke és a köpeny elkészült, most ezeket illesztik egymáshoz. Ezt a műtétet villamos-hegesztők végzik és a gépek tisztán, gyorsan működnek, az összeforrasztott lemezek szinte tartósabbak lesznek egy egészénél. Négy hegesztő működik egyszerre. Az egyik a köpenyt forrasztja össze, a másik a fenekeket illeszti a köpenyhez, a harmadik a dugócsavarzatot és a negyedik az abroncsokat hegeszti össze. Az abroncsokat természetesen szintén gép hajtja meg, de olyan érdekesen, olyan precízen történik ez a hajtás, mint egy bizzar Breitbart-féle cirkuszi attrakció.

Az új gyár születése.

— Az üzem berendezése csak tíz millió lejtbe került — szolgál felvilágosítással *Sapira* Astra-gyári főmérnök, igazgató. — És amint bemutattuk, teljességgel amerikai szisztémán szerint fogunk dolgozni. Az üzem produkcióját egyelőre évente 45.000 különböző tartalmu hordó elkészítésére kompromittáltuk, de ez a szám évről-évre emelkedni fog. Megkönynyíti az előállítás az a körülmény is, hogy a villamos áramot

maga az Astra állítja elő. Versenyképességünkhöz pedig kétség sem férhet, amennyiben bármely más üzemnél jóval olcsóbb árut tudunk majd előállítani.

Ujból összeírják a választókat.

(Cluj—Kolozsvár, szeptember 14.) Az új választási törvény elrendeli, hogy ez év folyamán, de legkésőbb december hónapban az egész ország területén újból össze kell írni a választókat. A rendelet alapján Kolozsváron már meg is kezdődtek a választók összeírásának előmunkálatai. A Magyar Párt vezetősége, tekintettel arra, hogy a magyar választók mintegy 20—30 százaléka a választói névjegyzékből kimaradt, kellő figyelmet fordít arra, hogy vidéki tagozatai útján valamennyi magyar választót felvétsen a névjegyzékbe.

Kétszáz letartóztatás Mussolini miatt.

A Duce merénylőjének részletes vallomása. — Hamis nevet mondott be. — Élesedik az olasz—francia konfliktus.

(Róma, szeptember 14.) A Mussolini elleni merénylet nyomán az olasz-francia helyzet egyre jobban kiéleződik. A Temps, a francia kormány félhivatalos lapja perfidiának nevezi egyes olasz lapok magatartását. A francia-olasz konfliktus még Genfben is éreztette a hatását, ahol az olasz delegátusok körében az volt az általános vélemény, hogy a Temps olaszellenes cikkét a francia delegáció tagjai sugalmazták. *Grandi* az olasz miniszterelnökség államtitkára ma felkereste a Genfben tartózkodó Briand francia külügyminisztert és felvilágosításokat kért tőle a Franciaországban élő olasz emigránsok mozgalmáról. A felvilágosítások azonban ugylátszik nem elégtettek ki *Grandi*-t, mert ma váratlanul elutazott Genfből, hogy jelentést tegyen Mussolininek a történetekről.

Briand sajnálkozik.

Briand késő este magához kéréte a *Popolo d'Italia* kiküldött tudósítóját, aki előt nyilatkozott az olasz miniszterelnök ellen elkövetett merényletről. Ha valóban bizonyulna az a hír, hogy a Mussolini ellen elkövetett merényletet Franciaországban készítették elő, azt nagyon sajnálatosnak tartja és ő maga sajnálja a legjobban. A francia nemzet és a kormány még ebben az esetben sem vonható felelősségre, vagy legalább is nem úgy, mint ahogyan azt az olasz lapok hangsúlyozzák. Franciaország ősi hagyománya a politikai türelmesség és sohasem fog szakítani a hagyományos vendégszeretettel, amellyel a menedéket kereső politikai menekülteket fogadja.

Őrzik a római francia követséget.

Briand nyilatkozatával egyidejűleg a római francia nagykövet tiltakozását jelentette be az olasz külügyminiszteriumban az ellen, hogy a követség előtt olasz katonai őrség álljon, mert szerinte ez egyet jelent azzal, hogy Olaszország lehetségesnek tartja a franciaellenes tüntetéseket. A francia nagykövet intervenciójára a külügyminiszteriumban azt válaszolták, hogy tekintettel arra, hogy a merényletet Franciaországban készítették elő, ismerve az olasz nép hangulatát, nem

Es nézem tovább az üzemet. Az egyik ajtón a nyers anyagot szállítják be fűrgén futó dresszínakon és a másik ajtón állandóan dübörögve gurulnak ki a kész benzines és olajos hordók. Keresztelőjén voltam a legújabb aradi gyárnak. (p. a.)

csajtottak ki a betörés finanszírozására. Olaszország nem osztja a franciaáknak azt a véleményét, hogy a politikai tolerancia és a vendégszeretet kötelessége egyet jelentenek. Ha azonban Franciaország ehhez az álláspontjához tovább is ragaszkodik, akkor a francia—olasz jóbaráti viszony könnyen felborulhat.

Briand találkozni akar Mussolinivel.

Párisi jelentés szerint Briand külügyminiszter annak az óhajának adott kifejezést, hogy Mussolinival néhány órák megbeszélést szeretne folytatni, amelynek során megbeszélnek a két állam általános külpolitikáját, amivel sok félreértést lehetne eloszlatni. Csicserin orosz külügyi népbiztos ma táviratban üdvözölte Mussolinivel szerencsés megmenekülése alkalmából.

Aradiak

a háztulajdonos-kongresszuson

A háztulajdonosok által tartott kongresszus nagygyűlésének érdekes határozatai.

(Saját tudósítónktól.) Méreteiben nagyszabású, impozáns lefolyású kongresszust tartottak Románia háztulajdonosainak szövetségei szeptember 12-én Clujon. A bucaresti-i központi kiküldötteken felül megjelentek a besszarábiai, bukovinai, erdélyi, bánáti és a körösmenti háztulajdonosok szövetségeinek delegáltjai és a háztulajdonosok érdekeire vonatkozólag egyhangulag hozták meg határozati javaslatukat.

Előző nap, szeptember 11-én este 9 órakor nagy számban jelentek meg az ország minden vidékéről a háztulajdonosok szövetségeinek képviselői, amelyen a kongresszus sima lefolyása céljából a kongresszusi napirend minden egyes kérdése alapos és kimerítő vitatkozás tárgyát képezte. Az aradi háztulajdonosok szövetségét úgy az előértekezleten, valamint a kongresszuson dr. Miron Justin alelnök és dr. Steinitzer Pál titkár-ügyész képviselte.

A kongresszus legfontosabb tárgyait a lakásokra vonatkozó megszorító intézkedések, valamint a rekvizíció végleges megszüntetése képezte és mindkét kérdésben úgy az előértekezlet, mint a kongresszus az aradi háztulajdonosok szövetségének dr. Miron Justin által előterjesztett indítványát egyhangulag elfogadta.

A kongresszus vezetőségébe az aradi háztulajdonosok delegáltjait is beválasztották és a kongresszus lefolyása biztosítékul szolgál, hogy a háztulajdonosok törvényes, jogos és igazságos követeléseit a kormány teljesíteni is fogja. A kongresszuson erősen hangsúlyozták, hogy a háztulajdonosok nem a lakók ellen lépnek föl és épen a lakók érdekében is kell, hogy teljesítse a kormány a háztulajdonosok alkotmányilag és törvényileg biztosított jogait.

— Cuza visszatér az egyetemi katedrára. Bucurestiből jelentik: Az Universul jelentése szerint Cuza professzort októberben vagy novemberben fogják reintegrálni a jasi-i egyetem katedrájára Sion és Leatris professzorokkal együtt, akik annak idején együttesen lemondottak állásukról.

tartják kizártnak, hogy a nagykövetség előtt tüntetni fognak.

Bosszu Newyorkban.

Newyorki jelentés szerint a merénylet hírére az olasz negyedben véres összeütközések voltak a fascisták és az antifascisták között. Egy autóra — amelyben két fascista-ellenes vezető ült, — bombát dobtak. A bomba felrobant a az autó utasai, mind a ketten meghaltak. A rendőrség az olasz városnegyedet megszállotta, hogy a további zavargásoknak elejét vegye. Ezzel szemben, a merénylet után Olaszországban egyelőre minden csendes. A fascistavezérek küldöttsége ma közölte Mussolinivel, hogy parancsához híven a párt a merénylet után az egész országban a legszigorúbb önmegtartóztatást és fegyelmet tanúsított.

Kétszáz letartóztatás.

Mussolini merénylője kihallgatása során bevallotta, hogy hamis személyi adatokat vallott be. Kijelentette, hogy igazi neve *Lucetti Gino* és Massa Canara tartományból származik. Lakóhelye Nizza. Rómába szeptember 2-án érkezett azzal az eltökélt szándékkal, hogy merőli a miniszterelnököt. Kihallgatása során a merénylő nagy hidegvérrel tett tanúságot az anarchizmus hívének vallotta magát. A rendőrhatalóságok meg vannak győződve arról, hogy *Lucetti*-nek büntársai is voltak. A baloldali pártok kétszáz hívét, köztük Malatesta ismert anarchistát, letartóztatták. Valamennyi letartóztatott embert részletesen kihallgatták és fogságba szállították. Letartóztatták *Lucetti* családjának tagjait is.

Anti-fascista betörés.

A *Giornale d'Italia* csodálkozik, hogy a francia nagykövet sürögösen tiltakozott az ellen, hogy a nagykövetség épülete előtt katonai készséget helyeztek el. A lap szerint sokkal inkább sürögsebb lett volna az, hogy a francia hatóságok hazájukban megkezdjék azoknak a szervezeteknek az ellenőrzését, amelyek kifejezetten Olaszország ellen dolgoznak. A Franciaországban megalakított antifascista szervezetek valósággal betörésre készültek Olaszország ellen és már ugynevezett antifascista szabadságkölcseket is bo-

Gazdagok luxusa lesz az iskola Aradon

Ezrekbe kerül egy-egy kis diák iskoláztatása Aradon

(Saját tudósítónktól.) Napról-napra közeledik az aradi iskolák kapunyitásának ideje. A diákok és diákleányok nagyban készülődnek az új tanévre, amely újból tíz havi kemény munkát jelent a számukra. De készülődnek a szülők is, az iskolaév kezdete nagyobb gondot okoz, mint a házbérnegyed. A jobban szituált embereknek még hagyján, de a kisembereknek fő a fejük.

— Miből fogom én kifizetni a szükséges ezreket? — gondolják.

Mert ma a gyermek iskoláztatása súlyos pénzekbe kerül és annak a szegény kistisztviselőnek sokszor éjszakák egész során kell különóránna, hogy biztosítsa fiának vagy leányának a kellő iskoláztatás lehetőségét. Nézzük, mi-be kerül Aradon ma az iskoláztatás.

Az elemiskolákban nincsen tandíj. Itt legfeljebb az a sok apróság okoz kiadást, ami a gyermeknek kell. De ha nagyon számítgatjuk, könnyen kiderülhet, hogy ezek az apróságok is százasokra futnak.

A legolcsóbb aradi iskola a Josif Vulcan polgári, ahol évi 600 lej tandíjat és beiratkozási díjat kell fizetni. A könyvek, amelyek itt kellene, átlag 3—400 lejbe kerülnek, ugyanennyit lehet számítani az évközben szükséges eszközökre. A miniszteri rendelet értelmében szükséges egyenruha 1500—2000 lejbe fog kerülni. Végösszeg körülbelül 3500 lej.

A Ferenc-téri magyar tannyelvű polgári iskolában a tandíj és beiratkozás 1100 lejbe kerül, a könyvek itt is 3—400 lejt tesznek ki s a többi kiadások is egyeznek. Eredmény: 4000 lej.

A Ghiba Birta leányiskolában a tan- és beiratkozási díj 2000 lej, a könyvek 6—800 lejt kóznak, a szükséges egyenruha sem fog többet kitenni 1500—2000 lejnél. Az évközben szükséges tanszerek körülbelül 500—600 lejbe fognak kerülni. Összesen 5400 lej körül.

Az állami leánypolgáriskola évi tandíja 1600 lej. Többi kiadás átlag megfelel a másik leányintézetnek, tehát átlag itt is 5000 lej lehet számítani.

A Moise Nicoara-licéumban az első négy osztály számára az évi tandíj 1500 lej, az ötödik osztálytól a nyolcadikig 3000 lej. A könyvek 6—800 lejbe kerülnek. Ebben azonban nincsenek benne az iskolai felszerelések. Egy diárium 10—25 lej, diárandó füzet 30—35 lej, más füzetek 8—25 lej, teljes vonalzó 35—45 lej, rajztábla 75—80 lej, egyszerű körző 180—200 lejbe kerül. Az évközben is kell 4—500 lej áru tanszer. A végösszeg itt már az első osztályoknál körülbelül 6—7000 lejt tesz ki.

A katolikus gimnáziumban váltakozó a tandíj. A szerény tisztviselő gyermekek itt körülbelül 2500—3000 lejt fizetnek, azonkívül 550 lej beiratási díjat. A többi kiadás átlag a román gimnáziumnak megfelelő. Tehát a végeredmény itt is 6—7000 lejt tesz ki.

Ezek csak a főbb kiadások. De a gyermeknek az iskolaév kezdetével rendszerint új cipőt, haris-

nyákat, téllkabátot is be kell vásárolni, ami újabb ezreket szakít ki a sovány pénztárcából. S most ezek után elképzelhető annak a tisztviselőnek a helyzete, akinek szerény fizetése alig-alig elég

Visszahívják a trónra György görög királyi.

(Bécs, szeptember 14.) Meg nem erősített athéni hírszerint Anglia, Jugoszlávia és Románia György görög exkirály visszahívását ajánlották az állandó belső krízis egyetlen megoldásául.

Bővül a bucaresti-i rendőrbotrány.

Szenzációk a megvert bucaresti-i kereskedő ügyében
Uj vádak a bucaresti-i rendőrség ellen.

(Bucaresti, szeptember 14.) A nagy konsternációt keltett bucaresti-i rendőri brutalitásnak ma újabb fejleményei vannak. Ugyanis véglegesen megállapítást nyert, hogy Andreescu kereskedőt Bolinteanu ezredes verte meg s e miatt a belügyminiszter elhárította magától a vizsgálat megindítását, amelyet aztán Mircescu hadügyminiszter rendelt el. Icanitescu képviselő a kamara megnyitására napjára interpellációt mond a fővárosi rendőrségen uralkodó állapotokról. A Sfatul Negustoresc ismételt deputációzására a belügyminiszter megígérte a vizsgálat lefolytatását abban az irányban, hogy milyen okból használták fel a rendőrprefektúra épületét a verés színhelyéül.

A kínos ügy révén az Adeverul most több eddig titkolt botrányt pattantott ki. Néhány nappal ezelőtt — írja az Adeverul — egy *Taiwi Sin Hemper* nevű embert tartóztattak le s egy rendőrt azonnymódon egyetlen módon elverte. A szerencsétlen ember az tán tegnap este öngyilkosságot kísérelt meg. Kést szerzett magának és az őj folyamán, amikor a többi letartóztatottak aludtak, végezni próbált életével. Elvágta a nyakát és véresen összeesett. Rettenetes fájdalom miatt jalgatni kezdett, mire fogolytársai értesítették a szolgálattévé rendőrt, a

Bigámlával vádolják Gajda tábornokot

Érdekes leleplezések a csehszlovák vezérkar elcsapott főnökéről.

(Prága, szeptember 14.) Gajda tábornoknak, a csehszlovák hadsereg elbocsájtott vezérkar főnökének ügye egyre jobban bonyolódik és a lapok igen érdekes leleplezéseket közölnek a volt generalisszimusz előéletéről. A lapok mindenekelőtt megállapítják róla, hogy csak a csehszlovák állam életrekeltsége óta hívják a tábornokot Gajdának, azelőtt pedig Gajdel Rudolf volt a neve. Gajda maga igazolására két önéletrajzot is adott közre, de ezek egymással homlokegyenest ellenkeznek. Megállapítást nyert, hogy már 1917-ben feljelentést tettek ellene a második csehszlovák légionárius ezred tisztjei. Tény az, hogy a gyors és szép karriert befutott tábornok 1892-ben született és már negyedik osztályos korában abbahagyta középiskolai tanulmányait. Gajda ennek dacára azt ál-

lítja, hogy elvégezte a gyógyszerészetit egyetemét és 1913-ban vette feleségül Piron skutarli gyógyszerész leányát, akinek segítségével még 1914. márciusában Skutariban drogériát és kozmetikai intézetet nyitott. A Gajda által sajtóközölgésként készített két életrajzból kiderül, hogy a tábornok ekkor másodsorú orvosként működött, hogy az első feleségétől elvált volna. Gajda különben egyszer azt állítja, hogy hadnagyi rangot ért el az osztrák-magyar hadseregben. Később, amikor Oroszországba került, már mint orvos szerepelt. Akadt azonban most egy tanu is, aki elmondotta, hogy 1915-ben együtt szolgált Gajdával, de akkor közönséges írodai őrmester volt és még máig is érthetetlen módon jutott a zászlósi ranghoz. Gajda már a montenegróiaknál is orvosként működött

és 1916-ban egy orosz vöröskeresztes misszióval, mint orvos ment Albániába. Többen le akarták már akkor leplezni Gajdát, aki azonban könyörgött, hogy ne tegyék tönkre és azzal igyekezett magatartását igazolni, hogy már polgári életében alkalma volt tekintélyes orvosi praksziszra szert tenni. A Lidové Noviny különösen éleshangon tárgyalja Gajda szereplését és ez a lap is hangsúlyozza, hogy Gajda megfelelő előképzettség nélkül jutott a tisztiranghoz, de kétségbe vonja azt is, hogy egyáltalában tiszt lett volna. Gajda magasbaívelő karrierje akkor kezdődött, amikor átszökött a még harcoló montenegrói hadsereghez és amikor átkerült Oroszországba, akkor már szabad tere nyílt a generalisszimusz minden módon való érvényesülésének. Gajda egymásnak ellentmondó életrajzai szerint különben még csak tizenöt esztendő volt, amikor tüzérőnkéntes lett és egy év múlva már tisztjelölt volt. Gajdát azért nevezték ki tábornoknak és generalisszimusznak, mert azt állította és ezt az állítását el is tudta hitetni, hogy az oroszországi csehszlovák légiókban csapattiszt volt, míg ezzel szemben most kiderült, hogy Oroszországban is állandóan, mint orvos szerepelt.

Az elhagyott asszony

különös bosszúja.

Hamis feljelentés a különváltan élő férj ellen.

(Saját tudósítónktól.) Az elmúlt napokban különös merényletről számolt be lippai tudósítónk. Bugáriu Tódor bádogosmester felesége feljelentést tett a lippai csendőrségen, hogy egy férfi behatolt lakásába, kendőt borított fejére és addig verte, míg elveszítette eszméletét. Bugáriuonét kihallgatta a csendőrség és az asszony vallomásától mindinkább az a gyanu merült fel, hogy a támadást Bugáriu Tódor, az asszony férje követte volna el, sőt maga az asszony is ebbeli hitének adott kifejezést. A nyomozás közben megállapította, hogy a gyanúsított, aki különben különváltan él feleségétől, Aradon tartózkodik. Az aradi államrendőrség a lippai csendőrség távirata alapján aztán letartóztatta Bugáriu Tódort, akinek vallomásától igen érdekes dolgok derültek ki.

Bugáriu Tódor először is alibit igazolt. Tanukkal bizonyította, hogy az állítólagos támadás napján Aradon tartózkodott. Sőt azt is beigazolta, hogy felesége is Aradon volt azon a napon, vele beszélt is, rá akarta őt birtni arra, hogy menjen hozzá vissza Lippára. Arrakor a férj megtagadta a kérést, az asszony visszautazott Lippára és megérkezése után egy órával megtette a feljelentést az állítólagos támadásról. A féltékeny asszony így akart bosszút állni férjén.

Érdekes, hogy a feljelentésre a hatósági orvos megjelent Bugáriuoné lakásán és az asszonyt egyben fekve, betegen találta és a teste tele volt titésektől származó kék foltokkal. Valószínűnek tartják, hogy az asszony tehetetlen dühében önmagát verte kékre, hogy férjén ilyen módon bosszút álljon. Bugáriuoné a csendőrség szabadon engedte és a nyomozás különös fordulatáról jelentést tett a lippai csendőrségnek.

H I R E K.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése szerint a meleg idő mérséklődése várható, jelentékeny csapadékkal.

— A királyné amerikai kísérel. Bucurestiből jelentik: A Lupea jelentése szerint Mária királynét udvarhölgyein kívül Jean Chrissoveloni, az ismert bankár felesége is elkíséri amerikai útjára.

— Lemondott a pápai államtitkár. Rómából táviratozzák: Gasparri bíbornok, pápai államtitkár hosszas betegsége miatt lemondott az államtitkárságról és hír szerint utóda Bonzano bíboros lesz.

— Wilson özvegye Romániában. Bucurestiből jelentik: Wilson özvegye csütörtökön reggel érkezik Oradea-marera. Borah volt amerikai hadügyminiszter leányának kíséretében. Az illusztris vendég a bucuresti-i Manu család vendége lesz, amelynek egyik tagja Oradea-marera elébe utazott. Wilson özvegye 15 napig marad Romániában és Sinaiban fog lakni Jean Chrissoveloni villájában.

— Kiszantant-sajtóbizottság Genfben. Bucurestiből jelentik: Genfből érkezett jelentések szerint a kiszantant és Lengyelország Genfben időző újságírói tegnap délután értekezletet tartottak, amelyen a Népszövetség egyik albizottságába választott Dianu román külügyminiszteri sajtótájékoztató elnököt. Az értekezleten Dianu előterjesztette, hogy mint az elmúlt esztendőben is történt, ezúttal is alakítsák meg a kiszantant államait képviselő sajtóbizottságot, amely aztán a felmerülő esetekben egyöntetűen foglal állást és egyöntetű tudósításban számol be hazája sajtójának. Az értekezletet hozzájárult Dianu indítványához és a bizottságba Sokitch (Jugoszlávia), de Beaupré (Lengyelország), Svihorski (Csehszlovákia) és Pamfil Scariu (Románia) újságírókat választották be.

— Borzalmas mészárlás Bucuresti mellett. Bucurestiből jelentik: Az elmúlt éjjel borzalmas rablógyilkosság történt az ilfov megyei Bragadiru községben Nérv álarcos bandita éjnek idején betört Neascu jómódú gazdaember házába, ahol az alvókat lemészárolták majd a házban talált értékes holmikát magukhoz vették és az istállóból az állatokat is elhajtották. A szörnyű rablógyilkosságot a szomszédok hajnalban vették észre és az esetről nyomban értesítették a csendőrséget. A rablógyilkosok Neascu kívül annak fiát és két leányát is lemészárolták.

— Eljegyzés. Codrean Annutát eljegyezte Stan Gheorghie banktisztviselő Chisineu.

— A kártya áldozata. Budapestről jelentik: Tóth István volt huszárszázados, az Országos Kaszinó vendéglőjének bérlője, 35 milliót elkártyázott és megszökött.

— Terjed a tifuszjárvány Hannoverben. Hannoverből táviratozzák: A tifuszjárvány halottainak száma ma tizenhétre emelkedett.

— Könyv és zene nidonságok Kerpelnél. — Vonatkisiklás. Bucurestiből jelentik: A csernovitz-bucuresti gyorsvonat Liteni állomáson, Focșani mellett kisiklott. Emberéletben nem esett kár, a pálya azonban annyira megrongálódott, hogy a forgalmat átszállással bonyolítják le.

Barabás Béla vándiák-találkozóra megy.

Arad szenátora holnap utazik Kolozsvárra. Ő mondja az ünnepi beszédet az unitárius kollégium ünnepén.

(Saját tudósítónktól.) A cluj unitárius kollégiumban megható találkozás lesz néhány nap múlva: szeptember 19-én találkoznak az ódon kollégiumban azok a volt növendékek, akik ötven esztendővel ezelőtt állottak a szigorú érettségi-bizottság előtt és most öt hosszú évtized múltán, fehér hajjal, meghatótt lélekkel gyűlnek össze feleleveníteni a szép Muliat. Az ötvenéves találkozóval együtt a volt növendékek, az intézet legöregebb vándiákjának Ferenc József unitárius püspöknek is megünnepelik ötven esztendő fős pásztori jubileumát. Megilletődve készülődnek a vándiákok cluj utjukra, amikor ismét meghajlítják fejüket az Alma Mater előtt, amikor felretéve a napi gondokat és bajokat, elfeledve mindazt a sok keserűséget, bajt és küzdelmet, amelyen öt hosszú évtized alatt keresztül kellett magukat törniök, összegyűlnek és felelevenítik a sok régi diáksínyt, a sok szép emléket, amely mint mindannyi finom pókhálósál, az ódon intézethez köti szívüket. Lélekemelő, megható találkozás lesz a vándiákoké, akik között az aradi magyarság ősz vezére, Barabás Béla is helyet foglal.

Barabás Béla, az unitárius kollégium aradi jubiléja holnap reggel indul a félszázados találkozóra, a

Román repülő-kapitány tragédiája.

Lezuhant a Páris-bucuresti turarepülés egyik hőse

(Prága, szeptember 14.) Megrendítő szerencsétlenség történt tegnap Csehszlovákiában. Banculescu román kapitány tegnap repülőgéppel Moravia mellett lezuhant. Ugy a kapitányt, mint kiserőjét, súlyos sérülésekkel kórházba szállították. A szerencsétlenség hírére a prágai román katonai attasé a helyszínére utazott. Banculescu mint néhány nappal ezelőtt megirtuk, Romeo Popescu kapitánnyal együtt résztvett a Bibescu kupáért kiírt versenyben, a

Kormánybiztosok erdélyi vállalatok élén

Megtörténtek az első kinevezések. — Nagy a megdöbbenés az erdélyi közgazdasági körökben.

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 14.) Egész Erdély ipari és pénzügyi világában bombaként hatott ma az a hír, hogy a kormány kormánybiztosokat nevez ki az erdélyi és bánági pénzügyi, valamint nagyobb kereskedelmi és ipari vállalatok élére. A hivatalos lap szeptember 12-iki száma már közli az első kinevezéseket. A nagybányai Phoenix kénsv és vegyipari részvénytársasághoz Muica János tábornokot, a Nagyszebeni Általános Takarékpénztárhoz Coanda Henry mérnököt nevezték ki kormánybiztosnak. A rendelet mindössze azt a lakonikus magyarázatot tartalmazza, hogy a kinevezések a különleges gazdasági bizottság javaslatára történtek. Arra nézve azonban, hogy a kormánybiztosoknak mi lesz a hatáskörük, a rendelet nem szól.

A kormánybiztosok kinevezésének híre ma terjedt el az ipari vállalatok és a bankok vezetőinél

mely szeptember 19-én délelőtt 10 órakor kezdődik. Délelőtt 10 órakor ünneplik meg mindannyian Ferenc József püspök ötvenéves fős pásztori jubileumát, majd este nyolc órakor műsoros vándiákestélyt rendeznek a kollégium tornatermében. Másnap, szeptember 20-án délelőtt 9 órakor a kollégium udvarán gyülekeznek, ahol a fiatal diákok üdvözlők a vándiákokat. Ezután átvonulnak a püspök vezetésével a templomba, ahol ünnepi istentisztelet lesz, amelyen Váry Albert kollégiumi vallás tanár imát és dr. Varga Béla teológiai akadémiai tanár alkalmi beszédet mond. Az istentisztelet után a kollégium udvarán hódolnak a vándiákok, kiknek nevében Barabás Béla szenátor mond ünnepi beszédet. Ezután Ferenc József püspök megáldja az Alma Mater és a vándiákokat. A program következő pontja a vándiák értekezlet lesz, amelyet a disztremben tartanak, majd megkosztazzák a temetőben nyugvó tanárok sírjait. A program utolsó pontja a diszbed az intézet tornatermében.

Erdélynek több városából sereglenek össze az intézet megöregedett vándiákjai, hogy ötven esztendő múltán melegen megszoritásuk egymás kezét, mint akkoron, amikor mint lángoló szívi, tetterdől duzzadó ifjak váltak széjjel.

mely azt kötötte ki feltételül, hogy Bucurestiből Párisba kell repülni s onnan vissza Bucurestibe. Az ut fele sikerült, mindkét repülő-tiszt szerencsésen meg is érkezett Párisba. Panculescu vasárnap indult vissza Párisból és utközben érte a baleset.

Későbbi jelentés szerint a lezuhant Banculescu kapitány ballábat amputálni kell. Kiserője, Stoica mechanikus meghalt. Holnap temetik a csehszlovák hadsereg költségén.

és mindenütt óriási meglepetést keltett. A csatolt területek vállalatához való kormánybiztosok kinevezések ötlete a liberális kormánytól származik, amely három évvel ezelőtt tett is ilyen kísérletet, a közvélemény elzudulása azonban akkora volt, hogy a gazdasági kérdésekben kíméletlennek nem mondható liberális kormány nem valósította meg tervét.

Két hónapja ezelőtt ez a hír újból felütötte fejét. Faur Livius temesvári iparfelügyelő jelentette ki egyik lap munkatársa előtt hogy a kormány kormánybiztosokat akar kinevezni az erdélyi vállalatok élére. A kormány ezután hivatalosan megcáfolta ezt a hírt, épen ezért most óriási meglepetést kelt a kormánybiztosok kinevezése. Egészen bizonyos, hogy a vasárnapi Manolescu-konferencia egyik legélesebben megvitatott pontja lesz ez a kérdés.

— Autók véres karambolja. Bucurestiből jelentik: Súlyos autószerencsétlenség történt ma délelőtt a Bucuresti-Ploesti közötti országúton. Egy 92 G. jelzésű autó, amelyben a sofőrön kívül még három utas ült, Baneasa község határában összeütközött egy vele szembe robogó autóval. Az összeütközés következtében mindkét autó felfordult. Egy később arra haladó autó utasai fedezték fel a karambolt, amelynek áldozatait, két súlyosabban és egy könnyebben megsérült utast csak nagynehezen tudták kiszabadítani a felborult autó alól. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy a teljesen nyit pályán történt szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

— Vidorné, a „Gloria“ fehérenemű szalon tulajdonosnője tudatja t. vevőivel, hogy wieni útjáról visszaérkezett.

— A vasárnapi választás kapcsán itt írjuk meg, hogy Kudelasz József a munkások bizalmi volt.

FIGYELEM!
Felhívom a t. szülők figyelmét, hogy az iskola beiratások alkalmával el ne mulassák felkeresni **WURZEL Testvérek** sapkakészítő üzletét Arad, Arpad-ter 1. sz. a zaidétemplommal szemben, hol legolcsóbb és legfinomabb kivitelben mindenféle diáksapka beszerezhető.

Művészet.

— Felhívás a szerződés nélküli magyar színészekhez. Kaptuk az alábbi sorokat: Minden szintársulat szervezve van. Saját érdekében minden szerződés nélküli színész, kardalnok, sugó, stb. távirati uton küldje be címét legkésőbb szombathig, hogy ki ne maradjon a főfelügyelőségnek és kultuszminiszternek küldendő szerződés nélküli színészek listájáról. Távirati cím: Tompos József Oradea, Teatrul.

— Szeptember 20-án, hétfőn kezdő ársítani az aradi téli színház pénztára a bemutatóelőadás jegyeit. Ezért a színház igazgatósága tisztelettel felkéri a t. bérelni szándékozó közönséget, hogy addig sziveskedjenek jelentkezni a jegyárúsítás zavartalan megkezdése érdekében.

— Hetényi Elemér, az aradi színház főrendezője megérkezett Aradra és személyesen intézi a sziniiskolába való beiratkozást. A sziniiskolába való felvételre naponként délelőtt 10 óráig lehet jelentkezni a színházi irodában.

— Zeneakadémia és más hangjegyek raktára SÁNDOR FERENC könyvtárában Arad, megyeházzal szemben.

— Dávid Edith, a ritkahangu alténekesnő koncertje szeptember 21-én az aradi Kulturpalota nagytermében. A program felöleli Wagner, Verdi, Brahms, Saint-Saens, Engel Jenő, Schubert, Brediceanu, Korngold és Strauss darabjait. Közreműködnek Engel Jenő és Gellért Pál. Jegyek Kerpelnél.

Mielőtt butort vásárol,
tekintse meg 18783
Bruckner butorgyár raktárát
Arad, Str. Ghiza Birta 16.
Ökgtulajdonos: VAJNA ADOLF.

Leleplezték az osztrák diplomataikat.

Néhai Ferenc Ferdinánd, Aehrenthal, Berchtold egy francia nagykövet kritika-tükörében.

(Berlín, szeptember 13.) Nagy feltűnést keltő, érdekes könyv jelent meg ma a könyvpiacra, mely egy mindent látott francia diplomata indiszkrét feljegyzéseit tartalmazza. Georges Louis 1904-től a francia külügyminisztérium igazgatója, 1909-től 1913-ig pedig szentpétervári követ volt. Georges Louis egészen 1917-ben bekövetkezett haláláig naplószerű jegyzeteket készített, apró glosszákat írt fel jegyzőkönyvébe világos és határozott tónusban, mert talán akkor még nem is gondolt arra, hogy ezek a jegyzetek valamikor napvilágot fognak látni. Magának készítette őket és éppen ezért őszinték és érdekesen tárják fel a világháború kezdetén szerepelt diplomataik legintimább titkait. — George Louis az orosz cári udvarnál természetesen sokat foglalkozott Ausztriával és így a legelső egyike, akiről feljegyez valamit néhai **Ferenc Ferdinánd trónörökös**. Kitűnő portrékat rajzol, de kiméletlenül igaz színekkel ábrázol a francia diplomata.

Ferenc Ferdinánd főherceg. Angolellenes, mondja Nicolson. Nem beszél angolul és alig ért valamit, mondja Crozier. Nem is nevezik másképen, mint Olaszország hercege. Nagyon mozgékony. Jelenleg nagyon hideg Aehrenthalal szemben, mert eltűrte, hogy a „Fremdenblatt“-ban a hercegnői cím kérdéséről, amely Hohenzberg hercegnővel volt kapcsolatban, olyan kijelentéseket adjanak a szájába, amelyek a főhercegnek és a hercegnőnek nem tetszettek. Ferenc Ferdinánd meghívást kapott II. Vilmoshoz, anélkül, hogy erről Aehrenthalat értesítette volna. A hivatalos lap szerkesztője akkor megkérdezte a minisztert, hogy mit írjon a főherceg utazásáról, mire Aehrenthal kijelentette: „Vadászatokról nem szokott cikkeket írni“.

Mondják, hogy Dumeine bécsi francia követ sohasem látta a főherceget? — Nem csodálkozom fölötte; én is csak vadászatot láttam. Nagyon nehéz jellem. — De vajon megértik-e egymást a német császárral? — Valószínűleg, mert lenézik egymást.

Berlinben nagyon jól tudják, hogy amint a trónörökös trónra lép, Németország elveszti addigi jelentőségét, mert Ferenc Ferdinánd nem tudná elviseelni Németország beavatkozó lépéseit. Különben egy olyan Habsburg számára, mint a főherceg, tulságosan sok volna, hogy egy olyan parvenüt, mint egy Hohenzollern, maga fölött lásson.

Aehrenthal. Al. Henry mondja, hogy Aehrenthal gyakran látta Bucarestben, ahol hat esztendeig volt követ. Okos, akaraterős és olyan embernek tartja, aki tudja, hogy mit akar. Nagyon törekszik a külügyminisztérium megszerzésére és legszívesebben általános kérdésekről beszélget. A háromcsászár-szövetség helyreállítása volt programjának egyik legfontosabb pontja. Gyakran beszélgettem vele Pétervárról, ahol huszon négy éves korában követségi titkár volt. Akkor Kleimichel gróf barátja volt, aki ugyan idősebb

néhány évvel nála, de még mindig fiatal. Aehrenthal nagy súlyt helyezett a grófnő véleményére és később is fentartotta vele a levelezési érintkezést. Még ma is ír neki, s mindig megfontolja a grófnő értesüléseit és javaslatait. Később mint követ tért vissza Pétervárra, majd elérte amire vágyott, külügyminiszter lett. Egy zsidó unokája, de a felesége már a magyar arisztokráciából származik. Az elmúlt évben a császár grófi rangra emelte, hogy egy rangban legyen a feleségével.

Gróf Berchtold. Iswolskij beszéli: Gróf Berchtold. — Minek van ez Péterváron? És milyen a magatartása! Minden este táncol — kis zsidóknokkal. Ha az ember arra gondol, hogy milyen volt ez előtt egy osztrák követ! A személyes érintkezést már beszüntették. Csak hivatalosan beszélnek vele. Nem tudom neki megbocsátani, hogy nem cáfolta meg Dillonsnak a „Forthrightly Review“-ben megjelent nyilatkozatát, amely nagyon infámis volt. Berchtold kijelentette, hogy a cikk politikai része nem tőle származik, mire én arra kértem, hogy ezt a kijelentését nyilvánosan is ismétlje meg, de Berchtold ezt már nem tette meg. — Még egyszer **gróf Aehrenthal**. — Ő nem ismeri Oroszországot. Nem látja meg a változások bekövetkezését. Még azt se tudja, hogy miért volt olyan sokáig itt. Amint eltávozott és miniszter lett, Schwambach által küldött magának heti jelentéseket, de ezek a levelezések azután teljesen félrevezettek. Aehrenthalra jellemző az a kijelentése, amit akkor tett, amikor pétervári követ lett: „Látja Berchtoldot? Dél-élt 10 órától délután 6 óráig ül a hivatalában és 700.000 forint jövedelme van“.

Iszolski. Az orosz külügyek minisztere 24.000 rubel — 64.000 frank — fizetéssel. Iszolski azonban tagja a cári tanácsnak is, a miért még külön 12.000 rubelt — 32.000 frankot — kap, ami összesen 96.000 frank. Nagy adósságai vannak azonban, nagyon kívánczik egy követség után. A politika azonban nem engedi és nem tudja ott hagyni a miniszteri széket, a mely pedig már nem kedvére való.

Poincaré. Néhány nappal előbb, mielőtt köztársasági elnökké jelölték, felkereste Dechanelt s becsületszavára kijelentette, hogy a jelölést nem vállalja el. **A háborús felelősség.** Az augusztusi kétkönyv olvasása után jut eszembe, amely az európai krízissel foglalkozik, hogy Poincaré és Sasonov beszéltek róla. Mindketőnek ez volt a felfogása: „A fődolog nem az, hogy a háborút megakadályozzuk, hanem az, hogy azt a látszatot ébresszük, mintha ugy cselekedtünk volna, hogy mindent elkövetünk annak megakadályozására!“

A háború. Iswolski politikájának befolyása Oroszország és Ausztria között olyan ingerült hangulatot teremtett, amelynek feltétlenül a háborúhoz kellett vezetni és következményeiben a német katonai párt céljait szolgálta. Iswolski már jóval a világháború kitörése előtt kijelentette egy ízben,

hogy a háborúnak be kell következnie. Ha a francia köztársaság-

Goldis László az Astra-egylet ünnepén.

A kultuszminiszter nagy beszéde a jubiláló kulturegyesületről.

(Zilah, szeptember 14.) Ünneplés keretében, ezernyi ember, író, művész és politikus részvételével tartották meg vasárnap Zilahon az Astra román kulturegyesület diszgyűlését, amelyen a kormány részéről Goldis László és Lupas János miniszterek, Cristescu, Szilágy megye prefektusa, az Astra csoportjai részéről pedig Nistor, Mango, Cloaje és Marasescu tábornok, írók jelentek meg, de képviseltették magukat a különböző irodalmi és művészegyesületek, sőt a politikai pártok is, amelyek részéről Al. Lepadatu volt miniszter, Mosoiu tábornok, Barnut professzor, Barsan, a cluji Nemzeti Színház igazgatója, dr. Suciú János szenátor és még igen sok művész és politikus vett részt a hatalmas diszgyűlésen, amely egyuttal a román kultúra ünnepe is volt.

A diszgyűlés után, amely a város háza nagytermében folyt le, többszáz terítékes bankett volt a Transsylvania-étteremben. A pohárköszöntők során Goldis és Lupas miniszterek is mondtak beszédet.

— A román nemzet és a román kultúra ünnepeit üljük ma — mon-

Különös rablás.

(Páris, szeptember 13.) Körülbelül egy hete, hogy Madame Pilot, Aguilar ur gazdasszonya minden délután arra riadt fel az újságolvasásból, hogy a telefon megszólalt. Amint felvette a hallgatót, s beszélni kezdett, egy ismeretlen hang felel: neki olaszul valamit, amit ő nem értett, rögtön rá letette a kagylót Madame Pilot, aki hűséges alkalmazottja volt Aguilarnak, ennek a gazdag argentinaiának, minden esetben pontosan beszámolt urának a rejtélyes telefonálásról. Az előkelő délamerikai, aki egyébként egyedül lakta rue de la Pompe-beli 6 szobás lakását, minden egyes alkalommal tréfás válasz adott:

— Biztosan megtetszett valakinek a Boiban és az keresi ilyen módon az ismeretséget magával.

A napokban azonban a rejtélyes telefonálgatás nagyon különös csattanóra vezetett. Az történt ugyanis, hogy Aguilar, aki este távozott el barátaival, csak másnap reggel hat órakor tért haza autós és ialos jókedvű montmartrei kóborlás után. Hazatérve, még rendelkezett napi kívánságai feől gazdasszonyának, akinek délutánra szabadságot adott, azután nyugodtan lefeküdt.

Délután négy órakor arra riadt fel, hogy egy elegánsan öltözött ismeretlen ur sétál ágya körül harisnyásan s épen azzal foglalkozik, hogy tárcáját, melyben 600 frank volt, aranyóráját és gyémántos nyakkendőjét óvatosan felemelje az éjjeli szekrényről. Aguilar ijedten kiáltott rá:

— Ki maga, mit akar?
— Riento — felelte az ismeret-

nek Fallières marad az élnöke és Pichon a külügyminisztere, akkor épen úgy meg lehetett volna akadályozni a világháború kitörését 1914-ben, mint az történt már 1909-ben.

dotta Goldis miniszter. — És ezen az ünnepén a nemzeti szolidaritás impozáns erejét dokumentáljuk, amely erő az új és nagy hazát is megteremtette számunkra. Az Astra mai diszgyűlése történelmünk nagy napja. Kulturánk és testvéri szeretetünk lelkef duzzasztó öröme engem, mint honnák kultuszminiszterét különös melegséggel önt el és meghat az a magasztos érzés, hogy részt vehettem ezen a gyönyörű ünnepségen. Mint román, könnyezve hajtom meg fejem a leghatalmasabb román kulturegylet előtt, mint kultuszminiszter mindenkoron azon leszek, hogy ennek az egyletnek a szellemében előrehaladva, a román kultúra terjedését elősegítsem.

A hatalmas tetszéssel fogadott beszéd után Lupas miniszter emelkedett szólásra. Az Astra ünnepe, mindannyiunk ünnepe, — ugymond a miniszter. — És különösen jól esik látnom, hogy barátaimon és eszményképeimen kívül itt látom ősz atyámat is, aki, mint egyszerű pásztor népeink, már évtizedek óta buzgó harcosá volt és ma is az, a román kultúrának.

len — aki még nagy nyugalommal fellendítette a szék karfájáról az ott heverő nadrágot, melynek zsebéből egy markolással kiemelte az aprópénzt s ezzel ki-osont az ajtón. Aguilar kiugrott az ágyból, segítségért kiáltott, de az ügyes tolvaj ezalatt úgy, a hogy volt, harisnyásan kiszaladt a lakásból, le az uccára és egy taxiba vágva magát, eltűnt.

Igy derültek ki a rejtélyes olasz telefonálóinak titkos szándékai, amelyeknek kiviteléről a rendőri nyomozás megállapította, hogy az elhagyottnak látszó lakás ajtaját egy konzervnyi ó kulccsal feszítette fel, ugyanezzel nyitotta ki a lakásban található vitrineket, a melyekből értékes naptárgyakat emelt el. Az ügyes tolvajnak, bár három házbéli lakó is pontos szemléyleirást adott róla, semmi más nyoma nincs, csak az a pár elegáns lakkcipő, amelyet a konyhában hagyott.

Rádió-műsor.

— Szerda, szeptember 15. —

Milánó. 16.35. Ének-művészek hangversenye. — 21.12. Az URI kvintett hangversenye szolistákkal.

Róma. 17.30. Jazz-band. — 21.25. Részletek az „Angot aszszony leánya“ című operettből.

Budapest. 9.30, 12, 15. Hírek és közgazdaság. — 17.30. Cigányzene. — 19. Berky Lili és Gözon Gyula, a Király Színház tagjainak dal- és szonestje. — 20.45. Hangverseny. Közreműködnek: Greisinger István zongoraművész, Garay György hegedűművész és Medveczky Márta előadóművésznő. Zongorán kísér Polgár Tibor. — 22. Kamarazene.

Jön! Figaró őfelsége! Rudolpho Valentino utolsó filmje Jön!

KÖZGAZDASÁG.

Óriási kudarccal végződött a bécsi áruminta-vásár.

(Bécs, szept. 14.) (Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). A most befejeződött bécsi áruminta-vásár a legteljesebb tüzetelenség jegyében zajlott le. Üzletkötések alig jöttek létre, nincsen szakma, amelynek termékel iránt érdeklődés nyilvánult volna meg. A legtöbb kiállító még a helybérlés és transzport költségeit sem kereste meg. Az utóbbi esztendő áruminta-vásárját kivétel nélkül igen kedvezőtlen eredménnyel zárták, azonban az idel kudarcra nincsen példa a bécsi Messe rövid történetében. A kiállítók közt igen nagy az elkeseredés a vásár rendezőségével szemben, amelyet avval vádolnak, hogy csak a fiúkékiadásával törődik, azonban a kül

földi reklám terén igen szűk körű és a külföldi reklám elégtelensége következtében a külföldi látogatók száma évről-évre csökkenést mutat.

Komoly kereskedelmi körökben a mintavásár igazgatójának kicserélését követelik, avval fenyegetőzve, hogy az osztrák ipar és kereskedelem a legközelebbi, tavaszi Messét bojkottálni fogja, ha a Messe vezetősége nem gondoskodik megfelelő külföldi reklámról, amely a kiállítók számára valószínűvé teszi azt, hogy legalább költségeiket megkeresik, ha már a jelenlegi szomorú gazdasági viszonyok közepette nem számíthatnak jelentékeny üzleti forgalomra.

Zürichben 2.57.50, Párisban 17.60 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember 14.) Pénz: Márka 47, dollár 198, angol font 962, francia frank 5.65, lira 7, cseh korona 5.70, magyar korona 365, dinár 3.30, schilling 27, svájci frank 37. Áru: Márka 48, dollár 200, angol font 972, francia frank 5.85, lira 7.30, cseh korona 5.90, magyar korona 365, dinár 3.40, schilling 28, svájci frank 38. Kiszámlázások: Berlin 47.85, Amsterdam 80.60, Newyork 200, London 975, Páris 5.85, Milánó 7.53, Prága 5.94, Budapest 335, Zágráb 3.54, Bécs 28.35, Zürich 38.75.

Zürichi tőzsdeváltás. (Szeptember 14.) Berlin 123.25, Amsterdam 207.55, Newyork 517.62.50, London 2513, Páris 14.75, Milánó 18.44, Prága 15.33, Budapest 72.50, Belgrád 9.15, Bucuresti 2.60, Varsó 58, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember 14.) Berlin 123.25, Amsterdam 207.55, Newyork 517.50, London 2512.50, Páris 14.70, Milánó 18.50, Prága 15.32.50, Budapest 72.55, Belgrád 9.15, Bucuresti 2.57.50, Varsó 58, Bécs 73.15.

Bucurestiben a görög keleti román egyházi ünnepe miatt tőzsdei szünet volt.

Börgyár alakult Pankotán.

A Rotor-börgyár r. t. alakuló közgyűlése.

Jelentős ipari, illetve közgazdasági esemény színhelye volt 12-én Pankota, ahol most alakult meg a Rotor-börgyár részvénytársaság hat millió lej alapítókéval. A gyáralapítás nemcsak Pankotának, ennek a virágzó nagyközségnek, hanem az egész megyének eseménye és jelentéke-

nyen hozzá fog járulni a megye ipari és kereskedelmi fejlődéséhez. A részvénytársaság összehozása és a gyár létesítésének kezdeti munkái elsősorban Pálcu Lázárnak, a megye határain túl is előnyösen ismert birtokosnak és közgazdasági szakembernek az érdeme. — Pálcu kezdeményező munkája és fáradhatatlan tevékenysége adták meg a börgyár alapját, amely bizonyosan rentabilis és hízagot pótló üzem lesz a Pálcu Lázár értékes irányításával gyorsan a legvirágzóbb vállalkozások közé fog kerülni. Az alakuló közgyűlésen nagy számban jelentek meg a részvényesek és előnigazgatóknak Pálcu Lázárt, igazgatóknak Örs Rezsőt, dr. Ledermann Mártont, dr. Werner Miklóst, Lannert Jánost és Vörös Istvánt, a felügyelő bizottság tagjainak dr. Pop-Zsoltó Sámont, Stein Józsefet, Ehling Gáspárt, Binchis Jánost és Gottlieb Jenőt választották meg. A börgyár ügyésze dr. Zoltán Emil ügyvéd lett.

MOZSI.

xx Az aradi marosparti mozgószínházban ma este a „Pompador parancsára” c. gyönyörű film kerül bemutatásra. A főszerepben Lya Mara és Jakob Tiedtkével.

xx „Schellenberg testvérek” ma, szerdán az aradi Apollóban. Kellermann szenzációs regényét „Schellenberg testvérek”-et tegnap mutatta be az aradi Apolló óriási siker mellett. Ujszerű, nem hatástvadászó ötletek tarkítják a kiválóan megkonstruált cselekményt. Conrad Veidt közismert egvényi, mélyértékű játékán kívül Liane Haid és a ragyogó szépségű Lili Dagower viszik a főszere-

pet. Az előadások 5, 7, és 9 órákor kezdődnek.

xx „Postáskisasszony” az aradi Uránia szerdai bemutatója. Az izgalmas meseszövevényű film főszereplője Mary Johnson, aki a telefonos kisasszony szerepét sok közvetlenséggel játssza meg. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor kezdődnek.

xx Jön! Rudolpho Valentino utolsó filmje: „Figaró őfelsége.”

Adóhátralékosnak nincs vasuti kártérítés

A közlekedésügyi minisztérium érdekes állásfoglalása.

(Bucuresti, szeptember 14.) A kereskedelmi kamarák és a gyáriparosok szövetsége a kormányhoz felterjesztést intéztek, amelyben azt kérték, hogy töröljék azt az intézkedést, amely szerint a vasuti kártérítésekben eredő követeléseket csak akkor fizetik ki, ha a károsult igazolja, hogy nincs adóhátraléka. Kérésüket a genfi nemzetközi egyezményre alapították, amely kötelezi a vasutakat, hogy a fuvardíjvisszafizetést és a kártérítést késedelem nélkül fizessék ki. A közlekedésügyi minisztérium elutasította a kérelmet azzal az indoklással, hogy a köztartozásokról szóló 1921. évi törvény megadja az államnak az a jogot, hogy a kártérítésekben az adókat levonhassa. Ez a törvény a belföldi állampolgárokkal szemben erősebb a genfi konvenciónál, amely inkább csak külföldiekre vonatkozik.

SPORT.

O Nemzetközi kerékpárverseny Aradon. Elsőrendű sportesemény lesz a kerékpár- és sportszeretők részére az a nemzetközi kerékpárverseny, amely az aradi Gloria-CFR és a Meteor kerékpár-egyesület közös rendezésében e hó 19-én, vasárnap lesz az AAC pályán. Az eddig beérkezett külföldi nevezések közül kiemelendők a nemzetközi és világbajnoki mérközésekben sokszorosan kiüntetett és ezen versenyen résztvevők közül Vrhuharsky többszörös lengyel bajnok, Schaffer, az ismert osztrák champion, kinek futásában már volt alkalmunk legutóbb is győnyörködni, Pirity, Eigner, Grimm, Mazák és Velvart magyar bajnokok, Zgrubits és Gozsics jugoszláv bajnokok, stb. A nagy programra való tekintettel az előfutamok már déli előtt kezdődnek, miáltal elkerülhető lesz a versenynél a sötétségben való befejezése. Külön érdekessége lesz még ennek a versenynek, hogy az egyes futamok között a közönséget az aradi ipariskola kitűnő zenekara fogja szórakoztatni, Oródn ismert farmesterük vezetése mellett. Bövebbet a falragaszok nyújtanak.

O Az AKE tenniszversenyének harmadik napja. Ma folytatódott az AKE kerületi versenye. A verseny különböző számaiból még meglehetősen sok van hátra az indulók sokasága miatt s így a verseny befejezése csak csúszásokra várható. Különösebb meglepetések nem történtek, de ki kell emelnünk a fiatal Székely József nagyszerű játékát, aki egyesben, mint a vegyes párosban Stern Olgyával, respektabilis eredményt ért el. Eredmények:

Férfi egyes: Botis—Tánczos 6:4, 3:6, 10:8. Török—Andrényi báró 6:2, 8:6. Székely—Bánhid 2:0, 6:3, 6:3. Női egyes: Dr. Szelléné—Szántó Bözsi 6:3, 6:1. Férfi páros: Cioban—Dabiciu—Hady—Hehs 6:0, 6:2. Vegyes páros: Ifj. Farkas—Czettelné—Ispravnic—Halmageanné 6:0, 6:0. Weininger—dr. Szelléné—Hady—Gráf Gizi 6:0, 6:1. Székely—Stern Olga—Riegler—Bukovetzne w. o. Bánhid—Nasta Lucia—Piso—Fiedler Klári 6:1, 6:1. Székely—Stern Olga—Bánhid—Nasta Lucia 7:5, 3:6, 6:1. Női egyes ifjúsági: Fiedler Klári—Kabdebó Irma 6:4, 6:3.

Husi leégett.

Borzalmas tűzvész egy regáti városban.

(Bucuresti, szeptember 14.) A regáti Husi városkában tegnap nagy tűz ütött ki az országos vásár lakókonyhájában. A tűz hihetetlen gyorsasággal terjedt el és rövidesen a fűváros lángokban állott. A Besszarábia nevű városrész, melynek lakói főleg zsidók, teljesen leégett. A kár felbecsülhetetlen. A tűzoltók kőlvonaton érkeztek Jasi, Vaslui, Harlad és Tecuci városokból, az ol-tási munkálatok azonban nagy nehézségbe ütköztek a vízhiány miatt.

A husi tűzvészt ma reggel 10 órákor sikerült lokalizálni. Összesen 180 ház égett le, valamint több gyártelep. A város legnagyobb malmát sikerült megmenteni.

Postás kisasszony

operett.

MARRY JOHNSON-nal a főszerepben.

Bemutatója ma az aradi Urániában.

Előadások 1/2 5, 8, 1/2 8 és 9-kor kezdődnek

Felelős szerkesztő: RETHY JÓZSEF.

Cenzurat: Romul Giurgiu.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Kérem mindazokat, kik drága férjem elvesztése általi mélységes fájdalomban részvételükkel felkeresnek, fogadják ezuton köszönetem.

özv. Vajna Adolfné.

Schellenberg Testvérek

CONRAD VEIDT, LIANE HAID, LIL DAGOVER-ral
AZ ARADI APOLLOBAN.

Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek.

A legolcsóbb és legjobb női és leányka télikabátok bevásárlási forrása:

Kérem a címre figyelni!

IULIU PLESZ GYULA

Szolid kiszolgálás!

Saját angol és francia mértékegységek!

6000 Arad, Str. Col. Pirlei 5. (Vörösmarty-u.) A színház hátsó bejáratával szemben.

Kérem kirakataim megtekintését!

Szükségletének beszerzése előtt tekintse meg saját érdekében dus raktárait meg győződjön meg olcsó áraitól, nagy választékairól s utólérhetetlen versenyképességéről.

Megérkeztem tanulmányutamról mindennemű divatujdonságokkal. DEIN PAULA ARAD, Str. Bratianu 9.

Panamával vádolják Benest.

Csehszlovákia külügyminisztere részletesen beszámol vagyoni viszonyairól.

(Prága, szeptember 14.) A nagy pórt felvert Gajda-ügy tovább kavardik. A Gajda-botrány folyamán volt Kľofác és Stribny nem mindennapi érdekességű és furcsa afférje is s most pedig Benest, Gajda tábornok egyik leg-erősebb ellenfelét kezdtek ki, akit azzal vádolnak, hogy vagyonát nem egyenes úton szerezte. — A nemzeti demokraták és a klerikálisok harca most már személyi terepre terelődött, s ez a körülmény készítette a Genfben tartózkodó külügyminisztert arra, hogy azon- nal válaszoljon a személye ellen irányuló vádakra. Benes kijelenti, hogy 1924-ig vagyona valamivel több volt egy millió cseh koronánál. Ennek a vagyonnak a legnagyobb része a háború előtti idők-

ből és feleségének örökségéből származott. 1925-ben villát vett, amelyre több mint egy fél millió cseh koronát fizetett le készpénzben. 900.000 koronával még tartozik, de ez az összeg részben értékpapirokkal fedezve van. A képviselői fizetését pártjának adományozta. Ő és a felesége éveken keresztül nagy összegeket adományoztak jótékonyokra. Abból az összegből, amelyet nemzeti adományként Massaryk elnöknek rendelkezésére bocsajtottak, az elnök neki két millió cseh koronát adott. Ebből a két millióból mintegy fél milliót fizetett el illetékekre, a többihez még hozzá sem nyúlt. Végül kijelenti Benes, hogy a külföldön rendkívül resteli, hogy honfitársa miatt ily közlésekkel kell a nyilvánosság elé lépnie.

Bubi vagy nem bubu — ez itt a kérdés.

Aradi hölgyfodrász tanulmányutja Párisban. — Milyen a divatos hajviselet.

(Saját tudósítónktól). A hosszú és rövid hajviselet küzdelme még tart ugyan, de megállapítható már, hogy a rövid haj győzelmesen került ki a harcból. Beszélgettünk erről egy ismert aradi nőfodrásszal, aki most tért haza Párisból. A mester keserűen mosolyog:

— Irja meg kérem — mondja — hogy soha sehol sem látam annyi hosszú haját, mint Párisban. Itthon bizony nem tudják, hogy más a párisi divat Aradon és egészen más Párisban.

Én megírom, amit a jeles szak férfi mondott, de nem hallgathatom el, hogy az a kritika nincs minden érdek nélkül, mert a hosszú haját sokkal jobban kell gondozni és ápolni, mint a bubifejet és ez mind pénzt hozott annak idején a fodrász konyhájára.

— Hiába minden — folytatta rezignáltan a mester — a rövid haját az idén még jobban fogják hordani, mint tavaly. A haját teljesen hátrasimítják, csupán egy kis cikkocskát iveltetnek be a fehér homlokába, természetesen az, akinek ez jól áll. Mátul a haját egészen kicsit hosszabbra hagyják és beondolálják, ezt a megloknizott haját aztán keresztbeveszik, egy strasztkóval kirakott fésűvel leszoritják és kacér, ugyne-

vezett „pusni“ övezi a finom arcocskát. Carmenek, éjfékete hajú szépségek csupán sima bubu: hordhatnak, mert a lokniondolálás a szókék privilégiuma — mondja a derék Figaro.

— Lassanként még a legkonzervatívabb férfiak is meg fognak barátkozni a rövid haj gondolatával, mert a nők már régen megbarátkoztak vele. Ismerek asszonyokat, akik heteken át konok fejfájást szimulálnak, hogy copfot szerető férjüket megnyerjék a bubufrizura engedélyezésére. A bubu kényelmes, egészséges és fiatalító. Igaz, hogy csak fiatalokat fiatalít, de melyik az a hölgy, aki elismeri magáról, hogy a Gretchen bubukorát meghaladta.

— Láttam remek új chignonokat (kontyokat), amelyek természetesen csupán estélyekre, színházba divatosak. Estére a pajkos, fias bububól sennorita válik és a rövidhajú, legényes nőből a chignon kiváltja a regényes nőt. — Önagysága szelidebb, romantikusabb a régi konty árnyékában, bár kontyos elődei többször megfordulnának sirjukban, látván a mai epigonokat charleston-rángás közben szabadon elővezetve.

— Ezidén különben a kövel kirakott kis spanyolfésűk divatosabbak lesznek, mint valaha. Érdekesek — azonban szintén csak színházra, vagy estélyre — az arany és ezüstszalakból szőtt parókák, csak az a baj, hogy ezek hallatlanul drágák.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjat ennek szerint számítjuk. — Minden szöveg hirtetés ára hirtetésnap 4 lej — bábú, vasárnap 8 lej. — Vastagabb betűvel 8 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. n. 5 óráig veszünk fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hirtetésnap 40 lej, vasárnap 80 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szűnyegét, amelyek tartalmukkal fogva eredetileg alájában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztatassa, illetve helyesbíttesse. * * * * * Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 151. * * * * *

Alkalmazás.

SEGÉD a rőtös és a fonaláru szakmából felvétetik. Ajánlatok Leopold Wohlberg Arad. 5602

GYERMEKSZERETŐ nő csecsemőhöz felvétetik. Arad, Bulev. Carol (Erzsébet körút) 42., II. em. 14. 16777

MINDENES főzőnő alkalmazást nyer. Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 13. emelet. 10379

GYERMEKTELEN házaspár házmesteri állást keres. Cim Rudolf Mosse hirdetőlében. 10378

VIDÉKI vendéglő keres házzvezetőt, ki háztartás minden ágában jártas és főzésnél segítőkész. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5592

MŰSZERÉSZ felvétetik a Bourne & Co cég Singer varrógép raktárában. 5594

EGY mindenes bejárónét azonnalra keresek. Arad, Piața Catedralei (Tököltyér) 2., I. em. balra. 5596

KIFUTÓ FIU nappalra jó fizetéssel azonnal felvétetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 600

Lakás.

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szobát keresek a belvárosban, Cimeket az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 5593

Vétel és eladás.

VILLANYMOTOR 1 drb. 3/10 lóerős, 1 drb. 1 lóerős, 1 drb. Kirchner-féle gyalu, 1 drb. 5 m. transmisió eladó. Arad, Str. Oituz 118. (Illés-u.) 5600

DUPLA AGYTERÍTŐ, szalon terítők, s ore, kézimunka és plüsch asztalterítők, függönyök, perzsa-szőnyegek, sütyeszethető Singer gép, komplett háló, ebédlő, őröszoza és szalon berendezések, bőr fotelok, fali órák, könyvszekrény, asztalok, székek, garderob szekrény, antik butorok, hegedű, eselle, vitrin, vitrintárgyak, 6 személyes étkező, 12 személyes, 24 és 9 személyes damaszt abroszok, kávészervizek, villanyfűzők, asztali villanylámpák, gyermekágy, különböző mosdók, mosdó szervizek, festmények, díszágyak stb. eladók. Salgóné. Arad, Str. Consistoriuului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

ANTIKN BUTOROKAT, különböző szoba-berendezéseket, egyes butordarabokat, íróasztalokat, székeket, perzsa- és gyári szőnyegeket, fehérneműket keresek sürgősen bizományba s azok gyors eladásáról gondoskodom Salgóné. Arad, Str. Consistoriuului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kilogram csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Fekete és színes kötött női kabátok és mellények, iskolaszetterek, gyermek divat-mellények, patent harisnyák minden színben, harisnyák és kezyük marsékok áron kaphatók

EZÜSTÖT, pianót, zongorákat, szőnyeget magas árban veszek. Salon Artistique Arad, Fischer Eliz-palota. Antik butorok részletre kaphatók. 2601

Oktatás.

COREPETITORT keresek fiam mellé, ki az esti órákban vállalna kereskedelmi oktatást és zene tanítást. Cim Arad, Str. Bogdanianu (Arany J.) 2. 5595

Eladás.

KÉT leány, vagy iju teljes ellátást nyerhet uricsaládnál, Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5586

Háromszobás

nagyon jó magánház a volt Mikos-ucca közelében udvarral, kerttel 320.000 lejért eladó. Kizárólagos megbízott: Györfly Mureş Irodája Arad. 15255

Sürgősen eladó!

Előszoba szekrény tükörrel és fal 15000 lej, ebédlő cseresznye tükörrel 25000 lej, háló tükörös szekrényekkel, amerikai sodronnyal, dupla matracal 25000 lej, különálló vaságy amerikai sodronnyal, matracal 5000 lej, divány 3000 lej, agancsok, képek, csillárok Arad, Str. dr. Romul Velicu 2. (Lipót-u.) Calvin-ucca sarok. 5599

ELADO ÜZLETHÁZ!

Aradtól 27 kmnyire magyar községben sarok üzletház, fűszerüzlet trafikengedéllyel, 1 szoba konyhákkal lakással, 800 □-öl telek, istálló, kotárka, gyümölcsös kert, 1000 tőke szőlővel, 250.000 lejért sürgősen eladó. ...

Kizárólagos megbízott: Geler Ferenc Irodalmi Irodája Arad, Piața Avram Iancu No- 21. 16766

50 lej megtakarítás!
Csak 80 lejbe kerül havonta, ha előfizeti az Aradi Közlöny-t
130. — lejt ad ki, ha lapunkat példányonként vásárolja:

Szántónál Arad, Str. Eminescu 6. (v. Deák Ferenc-ucca) Vadászúrttel szemben

Noszky Károly női szabó Arad, Ertesíti igen tisztelt vevőit, hogy külföldi utjáról Bul. Reg. Maria 18. a legújabb creaciókkal visszaérkezett.